Lietas arhīva Nr. CA-0536-22/21
ECLI:LV:RAT:2022:0425.C30553420.14.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2022. gada 25. aprīlī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesnese referente Lelde Grauda
tiesnese Mairita Šķendere
tiesnese Ineta Ozola

izskatīja rakstveida procesā akciju sabiedrības "West Kredit" apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2021. gada 27. oktobra spriedumu
civillietā sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Inserviss Credit" prasībā pret akciju sabiedrību "West Kredit" ar trešajām personām /pers. A/ un /pers. B/ par paziņojuma atzīšanu par spēkā neesošu un aizdevuma līguma atzīšanu par spēkā esošu, un trešās personas /pers. B/ prasībā pret akciju sabiedrību "West Kredit" par paziņojuma atzīšanu par spēkā neesošu un aizdevuma līguma atzīšanu par spēkā esošu.

Aprakstošā daļa

[1] Lietā konstatēti šādi faktiskie apstākļi, kurus puses nav apstrīdējušas.

[1.1] Uzņēmumu reģistrā 2007. gada 13. jūnijā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību (turpmāk – SIA) "Inserviss Credit". Sabiedrība komercreģistrā ierakstīta
2007. gada 13. jūnijā. Darbības veidi: sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana.

Atbilstoši publiskajos reģistros esošajai informācijai, sabiedrības valde ir trīs locekļu sastāvā. Priekšsēdētāja pienākumus, sākot no 2014. gada 17. janvāra un šobrīd, pilda */pers. C/* ar tiesībām pārstāvēt kapitālsabiedrību atsevišķi. Savukārt valdes priekšsēdētāja pienākumus, no 2012. gada 27. augusta līdz 2014. gada 17. janvārim, pildījis */pers. D/* ar tiesībām pārstāvēt kapitālsabiedrību atsevišķi. Valdes loceklis ar tiesībām pārstāvēt kapitālsabiedrību atsevišķi no 2014. gada 17. janvāra un šobrīd, ir */pers. F/*. Savukārt /pers. A/ ir valdes loceklis, sākot no 2014. gada 18. marta un šobrīd, ar tiesībām pārstāvēt kapitālsabiedrību atsevišķi.

2016. gada 28. aprīlī sabiedrībai Uzņēmumu reģistrā reģistrēti trīs dalībnieki:
no 2016. gada 22. aprīļa */pers. D/* (Irāna), kuram reģistrēti
62,41 % no sabiedrības pamatkapitāla (239 755 daļas);
no 2016. gada 22. aprīļa */pers. E/* (Krievija), kurai reģistrēti 24,63 % no sabiedrības pamatkapitāla (94 622daļas);
no 2016. gada 22. aprīļa */pers. F/* (Krievija), kuram reģistrēti 12,96 % no sabiedrības pamatkapitāla (49 800 daļas).

Sabiedrībai reģistrēts viens patiesais labuma guvējs – no 2019. gada 6. marta */pers. D/* ar pastāvīgās dzīves vietas valsti Azerbaidžānu un valsts piederību - Irānu. Kontroles veids: kā dalībnieks.

[1.2] Atbilstoši Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas zemesgrāmatas nodalījuma Nr. 153474 datiem, ar 2015. gada 2. novembra zemesgrāmatu tiesneses lēmumu SIA "Inserviss Crdeit" nostiprinātas īpašumtiesības uz nekustamo īpašumu /adrese A/, kadastra Nr. 0100 904 2638. Pamats: 2014. gada 11. decembra Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas lēmums lietā Nr.C04226514, 2015.gada 13.oktobra Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas lēmums, lieta Nr. C04226514 (*lēmums par izsoles akta apstiprināšanu un nekustamā īpašuma nostiprināšanu uz ieguvēja SIA "Inserviss Crdeit" vārda, dzēšot zemesgrāmatā uz šo īpašumu ierakstītās parādu saistības un aizlieguma atzīmes, iepriekšējais īpašnieks – /pers. G/*).

[1.3] 2015. gada 27. oktobrī starp SIA "Inserviss Credit" kā aizņēmēju un akciju sabiedrību (turpmāk - AS) "West Kredit" kā aizdevēju noslēgts aizdevuma (kredīta) līgums Nr. 152710/3JF par aizdevuma 150409,05 *euro* piešķiršanu uz laiku līdz 2030. gada 15. novembrim.

[1.4] 2017. gada 22. augustā starp AS "West Kredit" un /pers. A/ noslēgts galvojuma līgums Nr. 152710/3JF.

[1.5] 2015. gada 27. oktobrī starp SIA "Inserviss Credit" kā ķīlas devēju un
AS "West Kredit" kā ķīlas ņēmēju aizdevuma nodrošināšanai noslēgts ķīlas (hipotēkas) līgums, ar kuru ieķīlāts SIA "Inserviss Credit" (tajā brīdī) piederošs nekustamais īpašums /adrese A/.

[1.6] 2019. gada 10. janvārī starp /pers. B/ kā ķīlas devēju un AS "West Kredit" kā ķīlas ņēmēju papildus aizdevuma nodrošināšanai noslēgts ķīlas (hipotēkas) līgums, ar kuru ieķīlāts /pers. B/ piederošs nekustamais īpašums /adrese B/.

[1.7] 2019. gada 10. janvārī starp AS "West Kredit" un /pers. B/ noslēgts galvojuma līgums Nr. 152710/3JF.

[1.8] Atbilstoši Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas zemesgrāmatas nodalījuma Nr. 1650641/42 datiem, ar 2019. gada 12. marta zemesgrāmatu tiesneses lēmumu /pers. B/ nostiprinātas īpašumtiesības uz nekustamo īpašumu /adrese B/, kadastra Nr. 0100 911 8486. Pamats: Kurzemes rajona tiesas zemesgrāmatu nodaļas 2019. gada 8. februāra lēmums lietā Nr.C70002619, stājies spēkā 2019. gada 1. martā (*lēmums par izsoles akta apstiprināšanu un nekustamā īpašuma nostiprināšanu uz ieguvējas /pers. B/ vārda, dzēšot zemesgrāmatā uz šo īpašumu ierakstītās parādu saistības un aizlieguma atzīmes*).

[1.9] 2019. gada 22. martā AS "West Kredit" nosūtīja SIA "Inserviss Credit", /pers. A/ un /pers. B/ paziņojumu Nr. 123 "Par darījuma attiecību pirmstermiņa izbeigšanu Aizdevuma līgums Nr. 152710/3JF", norādot, ka, pamatojoties uz aizdevēja aizdomām par patiesā labuma guvēja – /pers. A/ – saistību ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju (naudas atmazgāšanu), izpildot Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma
(turpmāk – NILLTFN likums) prasības, kā arī, pamatojoties uz aizdevēja klientu darījumu uzraudzības procedūrā paredzēto kārtību, tiek paziņots, ka

aizdevējs ir pieņēmis lēmumu par darījuma attiecību pirmstermiņa izbeigšanu. Ņemot vērā minēto AS "West Kredit" paziņo par 2015. gada 27. oktobrī noslēgtā aizdevuma līguma Nr.152710/3JF izbeigšanu ar šī paziņojuma nosūtīšanas dienu un pieprasa veikt aizdevuma 166151,32 *euro* pirmstermiņa atmaksu, ne vēlāk kā līdz 2019. gada 29. martam. Vienlaicīgi AS "West Kredit" brīdina, ka nemaksāšanas gadījumā, bez atkārtota brīdinājuma tiks sniegts tiesā pieteikums par ieķīlāto nekustamo īpašumu labprātīgu pārdošanu izsolē tiesas ceļā.

[1.10] AS "West Kredit" 2019. gada 25. martā nosūtīja SIA "Inserviss Credit" vēstuli Nr. 126 "Par paskaidrojumu sniegšanu", kurā norādīts, ka, izpildot NILLTFN likuma prasības un uzņēmuma iekšējās procedūras, AS "West Kredit" pieprasa sniegt paskaidrojumus un pamatojošus dokumentus par aizdevuma dzēšanai novirzīto naudas līdzekļu izcelsmi, par laika periodu no 2015. gada 27. oktobra līdz 2019. gada 22. oktobrim un tieši: 1) par naudas līdzekļu izcelsmi, ko maksājumu veikšanai novirzījis pats prasītājs; 2) par naudas līdzekļu izcelsmi, ko maksājumu veikšanai prasītāja vietā novirzījušas trešās personas. Pieprasītie paskaidrojumi un pamatojoši dokumenti jāiesniedz līdz 2019. gada 28. martam.

[1.11] 2019. gada 28. martā SIA "Inserviss Credit" nosūtīja AS "West Kredit" vēstuli norādot, ka 2019. gada 22. marta AS "West Kredit" paziņojums ir prettiesisks un nepamatots, jo tajā nav atsauces uz nevienu tiesību normu vai aizdevuma līguma punktu, kas piešķirtu aizdevējam tiesības pirmstermiņa pārtraukt aizdevuma līgumu un pieprasīt tā atmaksu. Tāpat nav norādīta neviena tiesību norma vai aizdevuma līguma punkts, kas būtu saistošs SIA "Inserviss Credit" un radītu pienākumu izpildīt aizdevēja izvirzītās prasības. Kā arī paziņojumā nav norādīts pamatojums pārmetumam, ka /pers. A/ ir SIA "Inserviss Credit" prasītāja patiesā labuma guvējs. Paziņojumā nav norādīts kā /pers. A/ atbilst NILLTFN likuma 1. panta 5. punkta prasībām, kuras pazīmes par to liecina un kā aizdevējs ir nonācis pie šādiem secinājumiem. Līdz ar to AS "West Kredit" izteiktais pārmetums ir nepareizs. Kopš aizdevuma līgums parakstīšanas SIA "Inserviss Credit" nav mainījušies nedz uzņēmuma īpašnieki, nedz arī amatpersonas. Cita starpā, SIA "Inserviss Credit" apsver iespēju pirmstermiņa veikt saistību izpildi, tomēr tam ir nepieciešams lielāks laiks nekā tas tika norādīts paziņojumā (faktiski 3 darba dienas).

[1.12] Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2019. gada 2. maija lēmumu lietā Nr. 3-12/0129-19/29 apmierināts AS "West Kredit" pieteikums un atļauts pārdot labprātīgā izsolē tiesas ceļā ieķīlāto nekustamo īpašumu /adrese A/.

[1.13] Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2019. gada 14. maija lēmumu lietā Nr. 3-12/0137-19/17 apmierināts AS "West Kredit" pieteikums un atļauts pārdot labprātīgā izsolē tiesas ceļā ieķīlāto nekustamo īpašumu /adrese B/.

[1.14] SIA "Inserviss Credit" laikā no 2019. gada 2. maija līdz 2020. gada
24. martam ir veicis un AS "West Kredit" ir pieņēmis un ieskaitījis tos aizdevuma dzēšanai maksājumus par kopējo summu 23636,99 *euro*.

[1.15] 2020. gada 3. augustā zvērināta tiesu izpildītāja ievestā izpildu lietvedība (ķīlas pārdošanai) pabeigta ar izpildi, prasītājam piederošais nekustamais īpašums /adrese A/ pārdots izsolē un parāds ir atgūts.

[1.16] Ar 2020. gada 4. augusta zemesgrāmatu tiesnese s lēmumu īpašumtiesības uz nekustamo īpašumu /adrese A/, nostiprinātas /pers. G/, savukārt SIA "Inserviss Crdeit" - īpašumtiesības izbeigusies. Pamats: 2020. gada 9. jūlija Zemgales rajona tiesas lēmums lietā Nr.C73440820 (*lēmums par izsoles akta apstiprināšanu un nekustamā īpašuma nostiprināšanu uz ieguvēja /pers. G/ vārda, dzēšot zemesgrāmatā uz šo īpašumu ierakstītās parādu saistības un aizlieguma atzīmes*).

[1.17] 2021. gada 20. oktobrī izpildu lietvedība nekustamā īpašuma /adrese B/ piespiedu pārdošanai izolē izbeigta ar izpildi, parādu /pers. B/ ir samaksājusi labprātīgi.

[2] 2020. gada 14. aprīlī SIA "Inserviss Credit" cēla tiesā prasību pret AS "West Kredit" ar trešajām personām /pers. A/ un /pers. B/ par 2019. gada 22. marta
AS "West Kredit" paziņojuma atzīšanu par spēkā neesošu un 2015. gada 27. oktobra aizdevuma līguma Nr. 152710/3JF atzīšanu par spēkā esošu.

Prasībā norādīti šādi argumenti.

[2.1] Aizdevuma līgums izbeigts nepamatoti. Paziņojumā norādītais darījuma izbeigšanas pamats neatbilst Civillikuma 1589. pantā minētajiem gadījumiem, kas pieļauj vienpusēju atkāpšanos no līguma. Ne likums, ne pats līgums, ne līguma rakstus neparedz atbildētāja tiesības līgumu izbeigt uz aizdomu pamata.

[2.2] No paziņojuma neizriet atbildētāja aizdomu izcelšanās pamatojums. Prasītājam nav saprotams, par kādām un svarīgākais, cik reālām un pamatotām aizdomām par /pers. A/ saistību ar naudas atmazgāšanu, norāda atbildētājs.

[2.3] /pers. A/ nav un nekad nav bijis ierosināts kriminālprocess par šādiem noziedzīgiem nodarījumiem. /pers. A/ ne tikai formāli neatbilst NILLTFN likuma 1. panta 5. punkta prasībām, bet arī faktiski nav prasītāja patiesā labuma guvējs, jo publiskajos reģistros prasītāja faktiskie patiesā labuma guvēji ir norādītas citas personas.

[2.4] Aizdevuma līgums izbeigts bez objektīviem pierādījumiem, kas apliecinātu kādu aizdevuma līgumā norādītu pamatu iestāšanos. Atbildētājs ir veicis ļoti formālu aizdevuma līguma iztulkošanu. Atbildētājs nav vērsies tiesu instancēs par aizdevuma līguma pirmstermiņa pārtraukšanu.

[2.5] Savukārt pušu starpā tika panākta mutiska vienošanās par aizdevuma līguma darbības turpināšanu. Atbildētājam nav kavētu maksājumu, jo laikā no 2019. gada 2. maija līdz 2020. gada 24. martam atbildētājs veica maksājumus atbilstoši līgumam. Prasītājs uzskata, ka atbildētājs, pieņemot maksājumus, ir atzinis, ka līgums ir spēkā esošs un pusēm saistošs.

[3] 2020. gada 23. decembrī prasību pret AS "West Kredit" par 2019. gada
22. marta AS "West Kredit" paziņojuma atzīšanu par spēkā neesošu un aizdevuma līguma atzīšanu par spēkā esošu cēla /pers. B/, kuru uz pilnvaras pamata pārstāv /pers. A/. Prasībā izteiktie prasījumi ir analogi SIA "Inserviss Credit" prasībā izteiktajiem. Kā arī prasības argumenti ir līdzīgi SIA "Inserviss Credit" prasībā norādītajiem argumentiem.

[4] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2021. gada 27. oktobra spriedumu nospriests apmierināt SIA "Inserviss Credit" prasību un trešās personas /pers. B/ prasību pret AS "West Kredit" un atzīt par spēkā neesošu no tā sastādīšanas dienas AS "West Kredit" 2019. gada 22. marta paziņojumu Nr. 123 par darījuma attiecību pirmstermiņa izbeigšanu (aizdevuma līgums Nr. 152710/3JF) un atzīt par spēkā esošu
2015. gada 27. oktobrī starp AS "West Kredit" kā aizdevēju un SIA "Inserviss Credit" kā aizņēmēju noslēgto aizdevuma līgumu Nr. 152710/3JF; piedzīt no AS "West Kredit"
SIA "Inserviss Credit" un /pers. B/ labā tiesas izdevumus 81,77 *euro* katram.

Spriedums pamatots ar šādiem motīviem.

[4.1] Neskatoties uz to, ka, pamatojoties uz apstrīdēto 2019. gada 22. marta atbildētāja paziņojumu par darījuma attiecību pirmstermiņa izbeigšanu, šī aizdevuma izpildes nodrošināšanai ieķīlātie nekustamie īpašumi ir nodoti piespiedu izsolei tiesas ceļā un attiecīgie lēmumi nav apstrīdēti, ceļot apvērsuma prasību, tiesa atzīst, ka prasītājam ir tiesības lūgt izvērtēt atbildētāja vienpusējas atkāpšanās no līguma pamatotību un lemt par 2015. gada 27. oktobra aizdevuma līguma saistību spēkā esību. Šāds tiesas viedoklis pamatots ar šajā lietā Rīgas apgabaltiesas 2020. gada 11. jūnija lēmumā norādīto.

[4.2] Atbilstoši Civillikuma 1589. panta nosacījumiem vienpusēja atkāpšanās no līguma ir pielaižama tikai tad, kad tā pamatota ar paša līguma raksturu vai kad to zināmos apstākļos atļauj likums, vai kad tāda tiesība bijusi noteikti pielīgta.

Lietā nav strīds, ka atbildētājs vienpusēji no līguma nav atkāpies no līguma tajā noteiktajos gadījumos un atkāpšanās nav pamatota ar paša līguma raksturu.

Atbildētājs savu atkāpšanos no līguma pamatojis ar likumā paredzētu gadījumu, atbilstoši NILLTFN likuma prasībām. Kaut arī pašā paziņojumā nav norādīta attiecīgā NILLTFN likuma norma, kas dod tiesības atbildētajam vienpusēji atkāpties no līguma, no apstrīdētā paziņojuma izriet, ka atkāpšanās saistīta ar atbildētāja kā aizdevēja aizdomām par patiesā labuma guvēja – /pers. A/ – saistību ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju (naudas atmazgāšanu).

[4.2.1] NILLTFN likuma 1. panta 5. punkts nosaka, ka patiesais labuma guvējs ir fiziska persona, kura klienta – juridiskās personas vai juridiskā veidojuma – īpašnieks vai kura kontrolē klientu, vai kuras vārdā, labā, interesēs tiek nodibinātas darījuma attiecības vai tiek veikts gadījuma rakstura darījums, un tā ir vismaz: a) attiecībā uz juridiskām personām – fiziskā persona, kurai tiešas vai netiešas līdzdalības veidā pieder vairāk nekā 25 procenti no juridiskas personas kapitāla daļām vai balsstiesīgajām akcijām vai kura to tiešā vai netiešā veidā kontrolē.

Kā redzams no Komercreģistra izdrukas par prasītāju, atbilstoši NILLTFN likuma 18.^{2} panta prasībām, tā patiesā labuma guvējs nav norādīts /pers. A/.

Citi pierādījumi, ka /pers. A/ būtu atzīstams par prasītāja patiesā labuma guvēju tiesai netika iesniegti.

[4.2.2] Bez tam, atbildētājs paskaidrojumos atsaucas uz NILLTFN likuma 22. panta otrās daļas 3. punktu, taču lietā nav iegūti pierādījumi, ka /pers. A/ būtu prasītāja patiesā labuma guvējs un atbilstu minētās normas nosacījumiem, t.i. būtu politiski nozīmīga personai vai ar tādu saistīta persona.

[4.3] Kaut arī atbildētāja 2019. gada 25. marta vēstulē Nr. 126, nav atsauces uz konkrētu NILLTFN likuma normu, ņemot vērā atbildētāja rakstveida paskaidrojumos norādīto, tiesa secina, ka šāds informācijas pieprasījums izteikts saskaņā ar NILLTFN likuma 28. panta pirmo daļu, kas nosaka, ka, lai izpildītu šā likuma prasības, likuma subjektam ir tiesības pieprasīt no saviem klientiem un klientiem ir pienākums sniegt klienta izpētei nepieciešamo patieso informāciju un dokumentus (..). Savukārt, ja likuma subjekts neiegūst šajā likumā noteikto klienta izpētes prasību izpildei nepieciešamo patieso informāciju un dokumentus apjomā, kas tam ļauj veikt pārbaudi pēc būtības, likuma subjekts izbeidz darījuma attiecības ar klientu un lemj par klienta saistību pirmstermiņa izpildi. [..]. (panta otrā daļa).

Lietā nav strīds, ka atbildētājs vispirms 2019. gada 22. martā nosūtīja prasītājam paziņojumu par vienpusēju atkāpšanos no līguma, pamatojot savu atkāpšanos ar NILLTFN likuma normām, bet tikai pēc tam pieprasīja no prasītāja informāciju, kas nesniegšanas gadījumā, atbilstoši NILLTFN likuma 28. panta otrās daļas nosacījumiem, ir pamats vienpusēji atkāpties no līguma.

[4.3.1] Ņemot vērā Civillikuma regulējumu, vienpusēja atkāpšanās no līguma ir īpaša tiesība, kas izlietojama tikai noteiktos gadījumos, t.sk. likumā konkrēti noteiktos gadījumus, tādēļ tiesa atzīst, ka vienpusēja atkāpšanās no aizdevuma līguma, atbilstoši NILLTFN likuma nosacījumiem, ir pieļaujama tikai šajā likumā noteiktajā kārtībā un šīs kārtības pārkāpums pats par sevi ir pamats vienpusējas atkāpšanās atzīšanai par spēkā neesošu.

[4.3.2] Pretēji NILLTFN likuma 28. panta nosacījumiem atbildētājs vispirms ir paziņojis prasītājam par vienpusēju atkāpšanos no līguma saskaņā ar NILLTFN likumu, nenorādot attiecīgu normu, kas paredz šādas atbildētāja tiesības. Taču, pēc tam, pieprasīja prasītājam sniegt informāciju un dokumentus, kuru nesniegšana saskaņā ar NILLTFN likuma 28. panta otro daļu ir pamats lemt par saistību pirmstermiņa izpildi.

Šādos apstākļos tiesa atzīst, ka atbildētājs pirms informācijas un dokumentu pieprasīšanas no prasītāja, paziņoja atbildētājam par vienpusēju atkāpšanos no aizdevuma līguma. Līdz ar to šāda atbildētāja vienpusēja atkāpšanās no aizdevuma līguma saskaņā ar NILLTFN likumu, neievērojot šajā likumā noteikto kārtību, atzīstama par nepamatotu un spēkā neesošu.

[4.4] Bez tam, atkāpšanās ir jāpamato ne tikai ar atsauci uz likumu, bet jānorāda konkrēta likuma norma vai normas, kas paredz šādas tiesības. Pamatojums nepieciešams, lai personai, attiecībā uz kuru atkāpšanās no līguma īstenota, būtu skaidri saprotams atkāpšanās iemesls un pamatojums. Šāds tiesas viedoklis pamatots uz Civillikuma 1587., 1589. pantu, ka vienpusēja atkāpšanās no līguma pēc būtības nav pieļaujama, izņemot atsevišķus, noteiktus gadījumus – t.sk., kad to zināmos apstākļos atļauj likums. Tādejādi prasītājam ir tiesības precīzi zināt, kādu iemeslu dēļ un uz kādu tiesību normu pamata, atbildētājs ir vienpusēji atkāpies no līguma.

[4.5] Lietā nav strīds un kā redzams no maksājuma uzdevumiem, prasītājs pēc strīdus paziņojuma saņemšanas, laikā no 2019. gada 2. maija līdz 2020. gada 24. martam ir veicis un atbildētājs ir pieņēmis maksājumus par kopējo summu 23636,99 *euro*, veicot ikmēneša maksājumu 1812,23 *euro*, kas atbilst aizdevuma līgumā noteiktajam ikmēneša maksājumu apmēram.

Līdz ar to tiesa atzīst, ka faktiski pēc tam, kad atbildētājs paziņoja par vienpusēju atkāpšanos no līguma, prasītājs atbilstoši 2019. gada 28. marta paziņojumam, kurā prasītājs nepiekrīt līguma vienpusējai izbeigšanai, turpināja pildīt aizdevuma līguma nosacījumus.

[4.6] Nav pamatoti atbildētāja apgalvojumi, ka trešajai personai /pers. B/ nav prasījuma tiesību, jo /pers. B/ nav aizdevuma līguma dalībnieks.

Apstrīdētais paziņojums adresēts arī /pers. B/, kā no aizdevuma līguma izrietošo saistību galviniecei. Ņemot vērā, ka atbilstoši Civillikuma 1701. panta nosacījumiem galvinieks, pret kuru ceļ prasību kreditors, var izlietot visas galvenā parādnieka ierunas, kā arī faktu, ka, neskatoties uz to, ka kreditors vēl nav prasījis saistību izpildi no galvinieces, bet jau ir vērsis piedziņu uz trešās personas /pers. B/ iekļūto īpašumu, pamatojot to ar apstrīdēto paziņojumu, atbilstoši Satversmes tiesas 2020. gada 30. decembra lēmumā lietā Nr.2020-08-01 norādītajam, ka jebkurai personai ir tiesības vērsties tiesā ar prasību par viņas un kreditora tiesību attiecību saturu, tiesa atzīst, ka trešajai personai /pers. B/ ir prasījuma tiesības par apstrīdētā paziņojuma atzīšanu par spēkā neesošu un aizdevuma līguma atzīšanu par spēkā esošu. Tādejādi trešā persona var noskaidrot savu tiesību saturu attiecībā pret atbildētāju, kas izriet no noslēgtajiem galvojuma un ķīlas līgumiem.

[4.7] Šajā lietā nav piemērojami Civilprocesa likuma 96. panta otrās daļas nosacījumi, attiecībā uz ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2019. gada 2. maija lēmumā lietā Nr.3-12/0129-19/29 un 2019. gada 14. maija lēmumā lietā Nr. 3-12/0137-19/17 nodibinātiem faktiem, jo lietas izskatītas Civilprocesa likuma 49. pantā (tā norādīts spriedumā) noteiktajā kārtībā. Nekustamā īpašuma labprātīgu pārdošanu izsolē tiesas ceļā reglamentē Civilprocesa likuma 49. nodaļa, atbilstoši kuras nosacījumiem, izskatot pieteikumu par nekustamā īpašuma labprātīgu pārdošanu izsolē tiesas ceļā, netiek lemts par pieteikuma materiāli tiesisko pamatotību, t.i. netiek vērtēta pati saistība pēc būtības. Šādas kārtības mērķis ir nevis regulēt strīdus par tiesībām, bet noteikt vienkāršotu un paātrinātu parāda piedzīšanas procesu. Līdz ar to ar lēmumu, kas pieņemts bezstrīdus kārtībā, kurā pēc būtības nav izvērtēta saistība un šajā lietā apstrīdētais paziņojums, nevar tikt atzīts par pierādītu kāds fakts, kura izvērtēšanu pēc būtības tiesa nav veikusi.

[4.8] Šādos apstākļos tiesa atzīst, ka prasītāja un trešās personas /pers. B/ prasības ir pamatotas un apmierināmas.

[4.9] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41. pantu no atbildētāja prasītāja un trešās personas /pers. B/ labā piedzenami izdevumi par valsts nodevas samaksu un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi kopā 81,77 *euro* katram.

[5] Par pirmās instances tiesas spriedumu apelācijas sūdzību iesniedza atbildētājs AS "West Kredit", pārsūdzot to pilnībā.

Apelācijas sūdzībā norādīti šādi argumenti.

[5.1] Tiesa nepareizi konstatēja faktus un novērtēja pierādījumus, nepareizi piemēroja Civillikuma un NILLTFN likuma normas, kā arī pieļāva procesuālo tiesību normu pārkāpumus.

[5.2] Tiesai bija jāpieņem lēmums par tiesvedības izbeigšanu, īpaši attiecībā uz trešās personas /pers. B/ prasību.

[5.2.1] Atbildētāja ieskatā ir sasteigts un nepamatots pirmās instances tiesas atzinums, ka: "[..] prasītājam ir tiesības lūgt izvērtēt atbildētāja vienpusējas atkāpšanās no līguma pamatotību un lemt par aizdevuma līguma saistību spēkā esību", nepiesakot minētiem prasījumiem pakārtotus vai no

tiem izrietošus prasījumus. Prasītāja un trešās personas pārstāvis – trešā persona /pers. A/, nav norādījis, kā izpaužas prasītāja un trešās personas /pers. B/ tiesību aizskārums un kāds ir celto prasību mērķis. Uzskata, ka ir celtas divas atzīšanas prasības, kuru mērķis nav saprotams.

[5.2.2] No prasības priekšmeta un pamata, kā arī atbildētāja iebildumu pamata izriet, ka prasītājs un trešā persona /pers. B/ paši "iznīcināja prasības pamatus" (tā norādīts apelācijas sūdzībā). Ne prasītāja, ne trešās personas prasības pieteikumos nav norādīta prasības summa. Lietā nav atrodams pamatojums, kāpēc abas celtās prasības par darījuma apstrīdēšanu nav jānovērtē. Apstrīdētajā paziņojumā norādīts ne tikai uz darījuma attiecību pirmstermiņa izbeigšanu, bet arī uz prasītāja pienākumu veikt visa aizdevuma pirmstermiņa atmaksu. Līdz ar to, ja abas prasības netiktu celtas kā atzīšanas prasības, tad par šādu prasību gan prasītājam, gan trešajai personai /pers. B/ katram būtu jāsamaksā valsts nodeva kā par mantiski novērtējamu prasību. Atbildētāja ieskatā, šādas prasītāja un trešās personas /pers. B/ rīcības sekas var būt vienīgi tiesvedības izbeigšana.

[5.2.3] Apelācijas instancē tiesvedība izbeidzama, nevērtējot tos apelācijas sūdzības argumentus, kas attiecas uz lietas būtību, jo prasītāja pārstāvis /pers. A/ līdz pirmās instances spriduma taisīšanai izpildīja apstrīdētajā paziņojumā iekļauto prasījumu veikt aizdevuma pirmstermiņa atmaksu. Izpildu lietvedības, kas uzsāktas, pamatojoties uz tiesas lēmumiem par ķīlas pārdošanu labprātīgā izsolē tiesas ceļā, ir izbeigtas ar izpildi.

Līdz ar to prasītājs faktiski atsakās no izskatāmajā lietā pieteiktiem prasījumiem, savukārt trešajai personai /pers. B/ šādos apstākļos pat hipotētiski nevar rasties tiesību aizskārums no atbildētāja rīcības.

[5.3] Neatkarīgi no minētā, atbildētājs uzskata, ka pirmās instances tiesa lietu pēc būtības izsprieda nepareizi. Spriedumā iztrūkst pienācīga strīda apstākļu juridiskā kvalifikācija, kas būtu saistīta ar pierādījumu pilnīgu un uz loģiskas likumiem balstītu vērtējumu. Tiesa pierādījumus vērtējusi selektīvi un formāli, nav iedziļinājusies prasītāja un atbildētāja tiesisko attiecību būtībā visu to darbību kontekstā, uz kurām atsaucas atbildētājs, aplūkojot loģiskā un racionālā kopsakarā.

[5.3.1] Tiesa nepareizi atzina, ka atbildētāja rīcība neatbilst NILLTFN likuma prasībām un ka apstrīdētais paziņojums nesatur pietiekamu informāciju par vienpusējo atkāpšanos no līguma.

[5.3.2] 2019. gada 25. marta pieprasījums nav bijis saistīts ar apstrīdēto paziņojumu, bet gan ar nepieciešamību noskaidrot aizdevuma samaksai izmantojamās naudas avotu, kas nevarēja grozīt jau pieņemto lēmumu.

[5.3.3] Tiesa nepamatoti atzina, ka NILLTFN likums, kā obligātu priekšnoteikumu darījuma attiecību izbeigšanai, nosaka informācijas un dokumentu pieprasīšanu no klienta un šīs kārtības pārkāpums pats par sevi ir pamats vienpusējas atkāpšanās atzīšanai par spēkā neesošu. Tiesiska uzteikuma gadījumā ne katrs darījuma izbeigšanas kārtības pārkāpums var būt pamats paziņojuma par darījuma attiecību pirmstermiņa izbeigšanu atzīšanai par spēkā neesošu un darījuma atzīšanai par spēkā esošu.

[5.4] Argumenta pēc, piekrītot tiesas viedoklim, ka NILLTFN likums nosaka darījuma attiecību izbeigšanas procedūru, un atbildētāja rīcībā ir konstatējams šis procedūras pārkāpums, spriedumā ietvertais konstatēto apstākļu juridiskais novērtējums ir kļūdains un neatbilst pierādījumiem lietā. Spriedumā nav motīvi, kas ļautu secināt, ka iespējamais atbildētāja pieļautais NILLTFN likumā noteiktās procedūras pārkāpums, ir tik būtisks, ka prasītājam un trešajai personai /pers. B/ nelabvēlīgais akts jāatzīst par spēkā neesošu.

Bez tam, tiesai nebija tiesības pārvērtēt apstrīdētā paziņojuma pamatus, jo atbildētājs pieņēmis lēmumu par darījuma attiecību pirmstermiņa izbeigšanu saskaņā ar speciālo likumu un AML (*anti money laundering*) procesa veikšanu. Savukārt saistībā ar Civillikuma 1589. panta un NILLTFN likuma tiesību normu piemērošanu, tiesas rīcība ir deklaratīva un secinājumi balstās uz prasītāja apgalvojumiem un tiesas subjektīvo viedokli.

[6] Prasītājs paskaidrojumos par apelācijas sūdzību norāda, ka pārsūdzētais spriedums ir pamatots, pareizs un atstājams negrozīts, bet apelācijas sūdzība ir noraidāma. Prasība ir celta vispārējā kārtībā, kur prasītājs pēc būtības ir lūdzis tiesu izvērtēt, vai atbildētājs pamatoti ir izmantojis savas tiesības izbeigt aizdevuma līgumu vienpusējā kārtībā, tostarp, vai atbildētājs ir ievērojis Civillikuma 1589. pantu.

[7] Trešā persona /pers. A/ paskaidrojumos par apelācijas sūdzību norāda, ka pārsūdzētais spriedums ir pamatots, pareizs un atstājams negrozīts, bet apelācijas sūdzība ir noraidāma. Nepareizs ir apelācijas sūdzībā paustais viedoklis, ka trešā persona /pers. A/ ir prasītāja patiesā labuma guvējs. Nav nozīmes tam, kādi, iespējams, citi lietā neiesniegti pierādījumi ir atbildētājam pieejami. No lietas būtības un paša atbildētāja apelācijas sūdzībā norādītā nepārprotami ir secināms, ka daļa no šobrīd iesniegtiem pierādījumiem atbildētājam bija pieejami jau tad, kad lieta atradās pirmās instances tiesā. Savukārt attaisnojošus iemeslus šo pierādījumu savlaicīgai neiesniegšanai atbildētājs nav norādījis.

[8] Trešā persona /pers. B/, kuru uz pilnvaras pamata pārstāv /pers. A/, paskaidrojumos par apelācijas sūdzību norāda, ka pārsūdzētais spriedums ir pamatots, pareizs un atstājams negrozīts, bet apelācijas sūdzība ir noraidāma. Trešā persona /pers. B/ pilnībā pievienojas spriedumā un prasītāja paskaidrojumos uz apelācijas sūdzību izteiktajam viedoklim.

Tas, ka /pers. B/ nav aizdevuma līguma dalībniece nekādā veidā neietekmē viņas tiesības pieteikt prasījumu, jo ar atbildētāja rīcību – paziņojuma sastādīšanu un tai sekojošo aizdevuma līguma pirmstermiņa izbeigšanu – ir aizskartas /pers. B/ likumīgās intereses un tiesības atbildētāja prettiesiskās rīcības dēļ.

[9] Atbildētājs atsauksmē norāda, ka prasītājas un trešo personu sniegtie rakstveida paskaidrojumi nav pamatoti un ir pilnībā noraidāmi.

Atbildētāja uzskata, ka lietā nevar būt strīds, ka tieši prasītāja pienākums izskatāmajā lietā ir pierādīt, ka /pers. A/, nav prasītāja patiesais labuma guvējs un izskaidrot, kāds ir aizdevuma samaksai izmantojamais naudas avots.

[10] Ievērojot drošības pasākumus un izvērtējot apstākļus, ka lietu ir iespējams izskatīt rakstveida procesā, pamatojoties uz Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 10. pantu, lieta nozīmēta izskatīšanai rakstveida procesā 2022. gada 25. aprīlī, par ko paziņots lietas dalībniekiem.

Motīvu daļa

[11] Civillietu tiesas kolēģija, izvērtējusi apelācijas sūdzības argumentus, prasītāja un trešās personas prasības, dalībnieku norādītos paskaidrojumus kopsakarā ar pirmās instances tiesas motīviem un novērtējusi lietā esošos pierādījumus, atzīst, ka prasītāja un trešās personas prasības ir noraidāmas.

[12] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426. panta pirmo daļu un 430. panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Lietā noskaidrotos faktus, kas norādīti šī sprieduma [1] punkta apakšpunktos, kuriem ir nozīme strīda izšķiršanai un kurus neviena no pusēm neapstrīd, tiesas kolēģija kā nepastrīdētus atkārtoti nepārbauda.

[13] Abu prasību prasījumi vērsti uz to, lai par prettiesisku tiktu atzīta atbildētāja (kredītiestādes) vienpusējā atkāpšanās no aizdevuma līguma, kas izpaudusies līguma paziņošanā par izbeigtu pirms termiņa, vienlaikus pieprasot aizņēmējam (prasītājam) atmaksāt visu aizdevumu.

Minētais ļauj secināt, ka tiesas izšķiršanai nodotā strīda priekšmets ir aizdevuma līguma pirmstermiņa izbeigšanas tiesiskums un sekundāri - prasītāja un trešās personas tiesību aizskāruma novēršana.

No atbildētāja paskaidrojumiem un apelācijas sūdzības secināms, ka atbildētājs vienpusējo atkāpšanos no aizdevuma līguma pamato ar:

1) atsauci uz NILLTFN likuma prasību izpildi, norādot, ka atbilstoši šā likuma prasībām un nepieciešamībai nodrošināt atbildētāja darījumu uzraudzības procedūrā paredzēto kārtību, ir veikta uz risku novērtējumu balstīta prasītāja (klienta) izpēte, nodrošinot atbildētāja darījumu uzraudzības

procedūrā paredzēto kārtību, atbilstoši NILLTFN likuma prasībām, kā rezultātā iegūta strīdus informācija, kas radījusi pamatu aizdomām, ka atbildētājam klienta (prasītāja) norādītā informācija par prasītāja patiesā labuma guvēju nav patiesa;

2) apgalvojumiem, ka SIA "Inserviss Credit" patiesā labuma guvējs nav atbildētāja klienta identifikācijas anketā un publiskajos reģistros norādītā persona */pers. D/*, bet – prasītājas valdes loceklis /pers. A/;

3) aizdomām par (trešās personas) /pers. A/ kā prasītāja (SIA "Inserviss Credit") patiesā labuma guvēja (arī kā politiski nozīmīgas personas) saistību ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju (naudas atmazgāšanu).

[14] Civillietu tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas spriedumā paustajai motivācijai, ka ir jākonstatē, kāds no Civillikuma 1589. pantā noteiktajiem vienpusējas atkāpšanās no līguma izpildes pamatiem, lai atzītu, ka atkāpšanās ir bijusi tiesiska (likumīga).

Tiesas kolēģija, nepiekrītot pirmās instances tiesas secinājumam, ka atbildētājas rīcība bijusi prettiesiska, atzīst, ka prasības noraidāmas šādu apsvērumu dēļ.

[14.1] Vienpusēju atkāpšanos no līguma uz likuma pamata pieļauj gan Civillikuma
1589. pants, gan NILLTFN likums.

Šai sakarā tiesas kolēģija ņem vērā, ka 2017. gada 9. novembrī stājās spēkā likums "Grozījumi Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumā". Grozījumu mērķis ir ierobežot noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu un nodrošināt pareizas, aktuālas informācijas par juridisko personu patiesajiem labuma guvējiem (PLG) pieejamību, kas paredz, ka visām Uzņēmumu reģistrā reģistrētajām juridiskajām personām ir jāatklāj patiesie labuma guvēji – faktiskie juridiskās personas īpašnieki vai kontrolētāji.

Pēc 2018. gada 1. aprīļa ziņas no Uzņēmumu reģistra par patiesajiem labuma guvējiem saņem kredītiestādes (tostarp atbildētājs), zvērināti notāri, zvērināti advokāti un citi NILLTFN likuma 3. pantā minētie likuma subjekti, kuriem klientu izpētes gaitā jāvērtē informācija par juridisko personu patieso labuma guvēju.

NILLTPFN likuma (šeit un turpmāk vēsturiskā redakcijā 01.01.2019.-24.06.2019.)
11. panta (Pienākums veikt klienta izpēti) pirmās daļas 6. punkts noteic, ka likuma subjekts veic klienta izpēti, ja rodas aizdomas, ka iepriekš iegūtie klientu izpētes dati nav ticami.

Savukārt šā panta septītā daļa paredz, ja likuma subjekts nespēj veikt
NILLTPFN likuma 11.[1] panta pirmās daļas 1., 2. vai 3. punktā noteiktos klienta izpētes pasākumus, likuma subjektam ir aizliegts (..) turpināt darījuma attiecības (tās ir izbeidzamas) un veikt gadījuma rakstura darījumu ar attiecīgo personu vai juridisku veidojumu. Likuma subjekts dokumentē un izvērtē katru šādu gadījumu un, ja rodas aizdomas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju vai terorisma finansēšanu, ziņo Kontroles dienestam.

11.[1] panta (Klienta izpētes pasākumi un riska faktori) pirmās daļas 2. punkts nosaka, ka klienta (šajā gadījumā prasītāja) izpētes pasākumi ir uz risku novērtējumu balstīts darbību kopums, kura ietvaros likuma subjekts (šajā gadījumā atbildētājs) noskaidro patiesā labuma guvēju un, balstoties uz risku novērtējumu, pārliecinās par to, ka attiecīgā fiziskā persona ir klienta patiesais labuma guvējs. (..) juridiskai personai (..) noskaidro arī attiecīgās personas dalībnieku struktūru un veidu, kādā izpaužas patiesā labuma guvēja kontrole pār šo (..) juridisko personu.

11.[1] panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pēc darījuma attiecību uzsākšanas likuma subjekts (atbildētājs) veic darījumu uzraudzību, tai skaitā pārbaudes, kas apstiprina, ka darījuma attiecību laikā slēgtie darījumi tiek veikti saskaņā ar likuma subjekta rīcībā esošo informāciju par klientu (prasītāju), tā saimniecisko darbību, risku profilu un līdzekļu izcelsmi.

Savukārt 18. panta (Patiesā labuma guvēja noskaidrošana un pārliecināšanās par noskaidrotā patiesā labuma guvēja atbilstību) pirmā daļa paredz, ka likuma subjekts gadījumos, kad saskaņā ar šā likuma prasībām veicama klienta izpēte, noskaidro klienta patieso labuma guvēju un, balstoties uz risku novērtējumu, veic nepieciešamos pasākumus, lai pārliecinātos, ka noskaidrotais patiesais labuma guvējs ir klienta patiesais labuma guvējs.

Šā panta trešā daļa paredz, ka likuma subjekts noskaidro klienta patieso labuma guvēju, balstoties uz risku novērtējumu, vienā vai vairākos no šādiem veidiem:

1) saņem klienta apstiprinātu paziņojumu par patieso labuma guvēju;

2) izmanto ziņas vai dokumentus no Latvijas Republikas vai ārvalsts informācijas sistēmām;

3) patstāvīgi noskaidro patieso labuma guvēju, ja ziņas par to nevar iegūt citādi.

28. panta (Klienta izpētei nepieciešamās informācijas iegūšana un klienta atbildība) pirmā daļa paredz, ka, lai izpildītu šā likuma prasības, likuma subjektam *ir tiesības pieprasīt* no saviem klientiem un klientiem ir pienākums sniegt klienta izpētei nepieciešamo patieso informāciju un dokumentus, tajā skaitā par patiesajiem labuma guvējiem, klientu veiktajiem darījumiem, klientu un patieso labuma guvēju saimniecisko, personisko darbību, finansiālo stāvokli, naudas vai citu līdzekļu avotiem.

Savukārt šā panta otrā daļa paredz, ja likuma subjekts neiegūst šā likuma 11. un
11.[1] panta prasību izpildei nepieciešamo patieso informāciju un dokumentus apjomā, kas tam ļauj veikt pārbaudi pēc būtības, likuma subjekts izbeidz darījuma attiecības ar klientu un pieprasa klienta saistību pirmstermiņa izpildi. Šādos gadījumos likuma subjekts lemj par darījuma attiecību izbeigšanu arī ar citiem klientiem, kuriem ir tie paši patiesie labuma guvēji, vai par šādu klientu saistību pirmstermiņa izpildes pieprasīšanu.

[14.2] Izvērtējusi minētos NILLTFN likuma normu nosacījumus, tiesas kolēģija secina, ka informācijas pieprasīšana no klienta nav uzskatāms kā obligāts priekšnosacījums, lai kredītiestāde (atbildētājs) izbeigtu darījuma attiecības ar klientu (atbildētāju) uz šī likuma pamata.

Tā kā NILLTFN likuma mērķis uzliek atbildētājam pienākumu veikt noteiktas darbības noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanā, lai izpildītu šī likuma prasības, atbildētājam ir paredzētas tiesības, nevis pienākums – pieprasīt no saviem klientiem izpētei nepieciešamo patieso informāciju un dokumentus, savukārt prasītājam – pienākums informāciju sniegt, ja tāds pieprasījums ir bijis (28. panta pirmā daļa).

Tiesas kolēģijas ieskatā atbildētāja ir ievērojusi uzteikuma kārtību.

Iepriekš citētā tiesību norma paredz tiesības, bet ne absolūtu pienākumu pieprasīt informāciju un dokumentus. Tātad, ja kredītiestāde ir pārliecināta, ka tās rīcībā esošās informācijas un pierādījumu kopums ir pietiekošs, tā var darījuma attiecības izbeigt pirms termiņa, pirms tam nepieprasot un nesagaidot klienta attaisnošanos.

Turklāt, šīs tiesību normas gramatiskais saturs - "ir tiesības pieprasīt", atšķirībā
no - "ir pienākums pieprasīt", kā tas norādīts, piemēram, Darba likumā (101. panta otrā daļa), kad darbiniekam tiek inkriminēts pārkāpums, tiesas kolēģijas ieskatā liedz darījuma pirmstermiņa izbeigšanas procedūru atzīt par pārkāptu un rīcību par prettiesisku, vien dēļ formāliem apsvērumiem. Atšķirīga situācija būtu, piemēram, darba tiesībās, kad būtu pārkāpums, bet darbiniekam netiktu pieprasīts paskaidrojums. Tad procedūras pārkāpums varētu novest pie uzteikuma atzīšanas par spēkā neesošu.

Tādēļ konkrētajā gadījumā apstāklim, ka atbildētājs vispirms izbeidza darījuma attiecības ar prasītāju, pieprasīja nekavējošu aizdevuma atmaksu un pēc tam nosūtīja pieprasījumu sniegt informāciju par aizdevuma dzēšanai novirzīto naudas līdzekļu izcelsmi, nav izšķiroša nozīme.

Likums paredz atbildētājam pienākumu veikt klienta (prasītāja) izpēti. Savukārt klienta patieso labuma guvēju noskaidro, balstoties uz risku novērtējumu, vienā vai vairākos no likumā paredzētiem veidiem: 1) saņem klienta apstiprinātu paziņojumu par patieso labuma guvēju; 2) izmanto ziņas vai

dokumentus no Latvijas Republikas vai ārvalsts informācijas sistēmām; 3) patstāvīgi noskaidro patieso labuma guvēju, ja ziņas par to nevar iegūt citādi.

Šai sakarā tiesas kolēģija ņem vērā Finanšu un kapitāla tirgus komisijas sagatavoto skaidrojošo informāciju "Par patiesā labuma guvēja noskaidrošanu un pārliecināšanos par noskaidrotā patiesā labuma guvēja atbilstību" (pieejams: https://www.fktk.lv), uz ko atsaucas arī atbildētājs apelācijas sūdzībā.

Finanšu un kapitāla tirgus komisija skaidro, ka likuma subjektam (atbildētājam) iekšējos normatīvajos dokumentos būtu jāapraksta nepieciešamais informācijas apjoms, kas jāanalizē un jādokumentē, lai likuma subjekts varētu apliecināt, ka ir veicis riska līmenim atbilstoša apjoma informācijas apkopošanu un analīzi, kas likuma subjektam dotu pārliecību un neradītu šaubas par patiesā labuma guvēju, t.i., ir pietiekami dokumentēti secinājumi un apkopotā informācija nesatur pretrunas un nerodas aizdomas, ka patiesais patiesā labuma guvējs tiek slēpts.

Tiesas kolēģijai nav pamats apšaubīt, ka minētā pienākuma izpildei, atbildētājai ir izstrādāta darījumu uzraudzības procedūra, atbilstoši NILLTFN likuma prasībām, kuras ietvaros, tad arī atbildētājai jāveic izpēte patiesā labuma noskaidrošanai.

[14.3] Apelātors norāda, ka atbildētāja veiktās klienta (prasītāja) izpētes rezultāti tika fiksēti patiesā labuma guvēja izpētes aktā (vai PLG noteikšanas aktā), un tajā ir atspoguļoti secinājumi un avoti, kas apliecina, kādēļ atbildētājs ir nonācis pie secinājuma par prasītāja patieso labuma guvēju (ka tas tiek slēpts). Pēc minētā akta sastādīšanas atbildētājs
2019. gada 21. martā pieņēma lēmumu Nr. 1, ar kuru, pamatojoties uz NILLTFN likumu, kā arī, pamatojoties uz AS "West Kredit" Klientu darījumu uzraudzības procedūrā paredzēto kārtību, nolemts izbeigt darījuma attiecības ar SIA "Inserviss Credit" un pieprasīt atlikušās aizdevuma summas atmaksu.

Apelātors attiecīgus pierādījumus pirmās instances tiesai nesniedza, taču apelācijas sūdzībā izteicis iebildumus, ka pirmās instances tiesa atbildētājam nav paziņojusi, ka par kādiem faktiem nav iesniegti pierādījumi.

Šai sakarā tiesas kolēģijas ieskatā, nepamatoti ir trešās personas /pers. A/ paskaidrojumos par apelācijas sūdzību norādītie argumenti, ka konkrētajā gadījumā nav nozīmes, kādi, iespējams, citi lietā neiesniegti pierādījumi atbildētājam ir pieejami. (sk. šī sprieduma 7. punktu). Fakts, ka atbildētājs ir nepareizi izpratis civilprocesuālo kārtību pierādījumu iesniegšanā, kas var saturēt komercnoslēpumu, tikai apstiprina minēto apelācijas sūdzības argumentu par pirmās instances tiesas pieļauto procesuālo pārkāpumu.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 93. panta ceturto daļu, apelācijas instances tiesa lietas izskatīšanas laikā vērsa atbildētāja uzmanību, ka lietā nav pierādījumi, kas apliecina atbildētāja norādītos faktus. Proti, lietā nav atbildētāja uz risku balstītās izpētes rezultāti par prasītāja patiesā labuma guvēja noskaidrošanu.

Secīgi atbildētājs apelācijas instances tiesā iesniedza iesniegumu, kurā lūgts pievienot lietas materiāliem rakstveida pierādījumus, kas pamato atbildētāja iebildumus: 2019. gada 21. marta Aktu Nr. 1/2019 "Par patiesā labuma guvēja (PLG) noskaidrošanu" un tā pielikumus; 2019. gada 21. marta Lēmumu Nr. 1 un tā pielikumus.

[14.4] Tiesas kolēģija konstatē, ka 2019. gada 21. marta Akts Nr.1/2019 "Par patiesā labuma guvēja (PLG) noskaidrošanu" sastādīts ar mērķi pārliecināties par SIA "Inserviss Credit" valdes locekļa /pers. A/ 2019. gada 8. janvārī aizpildītajā klienta identifikācijas anketā norādītās informācijas atbilstību faktiskajai situācijai. Aktā uzskaitīti vairāki apstākļi (septiņi) pēc kā seko secinājums, ka "Pēc klienta padziļinātas izpētes veikšanas un izvērtējot visu informāciju kopsakarībā, secināts, ka SIA "Inserviss Credit" patiesais labuma guvējs ir /pers. A/.".

Savukārt 2019. gada 21. marta lēmumā Nr. 1 norādīts, ka klientam
SIA "Inserviss Credit" piešķirtā riska kategorija – augsta. Lēmumā, pamatojoties uz papildus aprakstītiem apstākļiem, kas nav uzskaitīti minētajā aktā, norādīts, ka atbildētājam, ir radušās pamatotas aizdomas par SIA "Inserviss Credit" patiesā labuma guvēja /pers. A/ saistību ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju."

Atbildētāja secinājumi aktā un lēmumā pamatā balstīti uz publiski pieejamu informāciju no interneta resursiem un atbildētāja (kā aizdevēja) rīcībā esošo informāciju par izsniegto aizdevumu SIA "Inserviss Credit", tā atmaksu un nodrošināšanai noslēgtajiem galvojumu un ķīlas līgumiem.

[14.5] Izvērtējusi minētos rakstveida pierādījumus, kopsakarā ar NILLTPFN likuma normām un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas skaidrojumiem, tiesas kolēģija secina, ka ar šiem dokumentiem atbildētājs ir apliecinājis, ka viņš ir veicis informācijas apkopošanu un analīzi, t.i. klienta (prasītāja) izpēti.

Līdz ar to, tā kā atbildētājs ir nolēmis darījuma attiecības pārtraukt, jāsecina, ka izpētes rezultāti atbildētājam ir devuši pietiekamu pārliecību un radījuši šaubas par patiesā labuma guvēju, t.i., atbildētāja ieskatā secinājumi ir pietiekami dokumentēti un apkopotā informācija atbildētājam radījusi aizdomas, ka patiesais patiesā labuma guvējs tiek slēpts.

Savukārt, atbilstoši NILLTFN likumam tieši prasītāja pienākums ir pierādīt pretējo, t.i. ka /pers. A/ nav prasītāja patiesais labuma guvējs, kā arī izskaidrot, kāds ir aizdevuma samaksai izmantojamais naudas avots, jo šāds pieprasījums ir bijis, vai ciest likumā paredzētās nelabvēlīgās sekas – darījums tiek izbeigts.

Proti, pretēji Civilprocesa 93. pantam, kurā ietverts pierādīšanas pienākums, kas paredz, ka katrai pusei jāpierāda fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus, NILLTFN likumā ietverts "apgrieztās pierādīšanas princips", kas noteic prasītāja (klienta) pienākumu pierādīt, ka atbildētājam (kredītiestādei) sniegtā un publiskajos reģistros esošā informācija par prasītāja patiesā labuma guvēju ir patiesa, kā arī pierādīt, kāds ir aizdevuma samaksai izmantojamais naudas avots, ja kredītiestādei (atbildētājam) radušās aizdomas par saņemto informāciju vai naudas atmazgāšanu.

Līdz ar to tiesas kolēģija uzskata, ka prasītājam NILLTFN likumā paredzētās nelabvēlīgās sekas – darījuma izbeigšana – iestātos jebkurā gadījumā, jo tiesisko seku ziņā (neiesniedzot atbildi uz informācijas pieprasījumu), prasītājs neko nav atspēkojis, bet, ceļot prasību, nepamatoti apgriezis pierādīšanas pienākumu.

Tādēļ prasītāja iebildumiem, kam pievienojusies arī pirmās instances tiesa, ka paziņojumā par vienpusējo atkāpšanos no aizdevuma līguma nav norādīta konkrēta NILLTFN likuma norma vai normas, kas bijusi par pamatu atbildētājam izbeigt darījuma attiecības, ņemot vērā visus faktiskos liets apstākļus, nav izšķiroša nozīme.

Atbildētājam (kredītiestādei) NILLTFN likumā nav paredzēts pienākums izskaidrot klientam (atbildētājam) informācijas pieprasījuma pamatotību, jo atbildētājam šādas tiesības – pieprasīt, savukārt prasītājam – pienākums – sniegt – klienta izpētei nepieciešamo patieso informāciju un dokumentus, tajā skaitā par patiesajiem labuma guvējiem, klientu veiktajiem darījumiem, klientu un patieso labuma guvēju saimniecisko, personisko darbību, finansiālo stāvokli, naudas vai citu līdzekļu avotiem – ir noteiktas likumā.

[14.6] Attiecībā uz trešās personas /pers. B/ prasību tiesas kolēģija norāda šādus argumentus.

Tiesvedības laikā atbildētājs nodeva izpildei tiesas lēmumu par piedziņas vēršanu uz trešās personas /pers. B/ doto ķīlu, pēc kā trešā persona /pers. B/ cēla konkrēto prasību, kurā norādīti argumenti un lūgumi ir izteikti analogi prasītāja prasībā norādītajiem argumentiem un prasījumiem.

Atbildētājs, paziņojot, ka ir pieņēmis lēmumu atkāpties no darījuma, pieprasīja veikt aizdevuma atmaksu. Loģiski, ne visām personām pieprasītā summa
(166 151,32 *euro*) tik īsā termiņā (septiņas dienas) nekavējoties ir brīvi pieejama. Tādēļ apstāklim, ka atbildētājs turpināja pieņemt maksājumus no prasītāja un lūdzot rīkot izsoles gadu pēc tiesas lēmumu pieņemšanas par ķīlu realizāciju, nav izšķiroša nozīme.

Prasītājam ar likumu ir uzlikts pienākums sniegt informāciju, kuru atbildētājs ir pieprasījis, pretējā gadījumā ciest likumā paredzētās nelabvēlīgās sekas – darījums tiek izbeigts.

Prasītājs atbildi uz pieprasījumu nav sniedzis līdz pat lietas izskatīšanai apelācijas instances tiesā. Šādā gadījumā likums aizliedz atbildētājam turpināt darījuma attiecības ar prasītāju.

Tādēļ negatīvās sekas, kas skārušas /pers. B/, ir prasītāja rīcības sekas nevis atbildētāja prettiesiska rīcība, kā to nepamatoti uzskata prasītājs un trešās personas lietā.

[14.7] Apkopojot visus apsvērumus, tiesas kolēģija secina, ka aizdevēja paziņojums par atkāpšanos no līguma izsauc līguma izbeigšanos un dod viņam tiesības prasīt aizdevuma pirmstermiņa atmaksu, neceļot prasību tiesā, jo šādas tiesības ir noteiktas NILLTFN likumā.

Kredītu izsniedzējam (atbildētājam), neveicot tam likumā noteikto pienākumu pārliecināties par savu klientu, tiek apdraudēta tā drošība, proti, to var likvidēt, ja viņš neveic ar likumu noteiktos drošības pasākumus, lai ierobežotu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu.

Prasītāja un trešās personas prasībās nepamatoti tiek apšaubītas atbildētāja tiesības atkāpties no līguma atbilstoši NILLTFN likuma prasībām. Prasītājs nav norādījis uz apstākļiem, ka, piemēram, ir iesniedzis atbildētājam pieprasīto informāciju, lai atspēkotu atbildētāja aizdomas, bet atbildētājs, piemēram, atteicies šo informāciju, no kuras būtu nepārputami skaidrs, ka atbildētājs ir kļūdījies, vispār pieņemt un vērtēt.

Līdz ar to, tā kā no lietas faktiskajiem apstākļiem izriet, ka prasītāja mērķis ir bijis apgriezt tam likumā noteikto pierādīšanas pienākumu, kas nav tiesiski aizsargājama prasītāja interese, jo ir pretēja NILLTFN likumam, savukārt negatīvās sekas, kas skārušas /pers. B/, ir prasītāja rīcības sekas, tiesas kolēģija atzīst, ka abas celtās prasības ir nepamatotas un tādēļ noraidāmas.

[14.8] Šādos apstākļos Civillietu tiesas kolēģija secina, ka apelācijas sūdzības argumenti ir guvuši apstiprinājumu. Pirmās instances tiesa nepareizi novērtējusi lietas apstākļus, nav izskaidrojusi atbildētājam Civilprocesa likuma 93. panta piemērošanu un izdarījusi nepamatotus secinājumus, un taisījusi nepamatotu spriedumu. Apelācijas instances tiesas konstatētie apstākļi ir pamats pretēja sprieduma taisīšanai un abu celto prasību noraidīšanai.

Pārējo pušu norādīto argumentu izvērtēšanai tiesas kolēģijas ieskatā nav izšķirošas nozīmes.

[15] Tā kā abas prasības tiek noraidītas, nav pamata lemt jautājumu par tiesāšanās izdevumu piedziņu prasītāja un trešās personas /pers. B/ labā, taču, atbilstoši Civilprocesa likuma 41. panta pirmajai daļai, no prasītāja un trešās personas /pers. B/ atbildētāja labā piedzenami ar tiesāšanos saistītie izdevumi - par apelācijas sūdzību samaksātā valsts nodeva 70 *euro* no katra.

Attiecībā uz apelācijas sūdzības argumentiem, kas norādīti šī sprieduma
5.2.2. punktā, tiesas kolēģija norāda, ka – tā kā no lietā celto prasību priekšmeta un pamata izriet, ka netiek apstrīdēts pats darījums, kā arī paziņojums, bet gan atbildētāja rīcība, prasības ir atzīstamas par tādām, kas ir mantiskas, taču nav novērtējamas naudas izteiksmē. Tādēļ arī prasības summa šādām prasībām nav nosakāma un norādāma, bet par prasību maksājama valsts nodeva 70 *euro* (par katru).

[16] Atbilstoši Civilprocesa likuma 204.[1] pantam lietā nosakāms desmit dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430., 432.- 434. pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

noraidīt sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Inserviss Credit" prasību pret akciju sabiedrību "West Kredit" ar trešajām personām /pers. A/ un /pers. B/ par 2019. gada 22. marta akciju sabiedrības "West Kredit" paziņojuma Nr. 123 "Par darījuma attiecību pirmstermiņa izbeigšanu aizdevuma līgums Nr. 152710/3JF" atzīšanu par spēkā neesošu un 2015. gada 27. oktobra aizdevuma (kredīta) līguma Nr. 152710/3JF, kas noslēgts starp sabiedrību ar ierobežotu atbildību "Inserviss Credit" kā aizņēmēju un akciju sabiedrību "West Kredit" kā aizdevēju, atzīšanu par spēkā esošu.

Noraidīt trešās personas /pers. B/ prasību pret akciju sabiedrību "West Kredit" par par 2019. gada 22. marta akciju sabiedrības "West Kredit" paziņojuma Nr. 123 "Par darījuma attiecību pirmstermiņa izbeigšanu aizdevuma līgums Nr. 152710/3JF" atzīšanu par spēkā neesošu un 2015. gada 27. oktobra aizdevuma (kredīta) līguma Nr. 152710/3JF, kas noslēgts starp sabiedrību ar ierobežotu atbildību "Inserviss Credit" kā aizņēmēju un akciju sabiedrību "West Kredit" kā aizdevēju, atzīšanu par spēkā esošu.

Piedzīt no sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Inserviss Credit", reģistrācijas
Nr. 40003931208, par labu akciju sabiedrībai "West Kredit", reģistrācijas
Nr. 40003270389, ar tiesāšanos saistītos izdevumus 70 *euro*.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu akciju sabiedrībai "West Kredit", reģistrācijas Nr. 40003270389, ar tiesāšanos saistītos izdevumus 70 *euro*.

Samaksa veicama akciju sabiedrības "West Kredit", reģistrācijas Nr. 40003270389, norādītā norēķinu kontā Nr.LV07RTMB0000013801408, kas atvērts akciju
sabiedrībā "Rietumu Banka".

Noteikt sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākās tiesas Civillietu departamentam 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Rīgas apgabaltiesā un iemaksājot drošības naudu 300 *euro* Augstākās tiesas depozītu kontā Nr.LV83TREL8280010000000; saņēmējs: Latvijas Republikas Augstākā tiesa, reģistrācijas Nr.90000068892; saņēmēja banka: Valsts kase; BIC kods TRELLV22; klasifikācijas kods: F22010010.

Tiesnese- referente	Lelde Grauda
Tiesnese	Ineta Ozola
Tiesnese	Mairita Šķendere